

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 180 K
mesечно 15
za zasod. ozemlje . 300
za inozemstvo . . 520
Oglaš za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . 2 K
malí oglaš do 30 mm
stolpca (58 mm) . 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:
Milošičeva cesta št. 16/2
Telefon št. 72
Upravništvo:
Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36.
Račun kr. poš. ček. urada
šte. 11.842.

Ljubljana, 27. maja.

Zanimivo je pregledati argumente opozicije proti II. delu ustave, glede katerega so s tako vneto trdili klerikalni, socialistični in narodno - socialni govorniki, kako je reakcionaren in kako pičlo odmerja državljanom Jugoslavije svobodo in pravice.

Drugi del ustave, določbe o državljanstvih pravicah in dolžnostih, ima 17 členov. Zdi se nam, da je gospod Brandner poudarjal, da so vsi skupaj nazadnjaški in da ne dajejo ubogemu jugoslovanskemu državljanu nobene prave svobode. Kako naj se reakcionarne določbe popravijo — tega pa g. Brandner ni povedal. Narodno - socialna stranka ni vložila niti enega konkretnega amandmana, odnosno spremembnega predloga. Sploh je cela opozicija z zemljoradniki vred podala k drugemu delu ustave le 23 spremembnih predlogov, ki pa se povrh deloma bavijo le s postranskimi vprašanji. Klerikalci so predložili le štiri amandmane, socialni demokrati devet. Dokaz uvidenosti vladne večine je, da je od socialističnih predlogov upoštevala tri in od klerikalnih enega.

Ako premočimo predložene amandmane z objektivnega stališča, snemo kar vnaprej konstatirati, da ni ustava brez njih prav nič manj napredna s svobodomiselnosti. Narobe; klerikalni predlogi so deloma taki, da bi bilo njihovo sprejetje omadeževalo ustavo s pejo pravega reakcionarstva. Vladni ustavni predlog n. pr. uveljavlja načelo državne šole, istočasno pa ustreza stari demokratični zahtevi, da mora biti nižja in višja izobrazba siromaku ravnotako dostopna kakor bogatinu. Zato odpravlja na šolah, osnovnih, srednjih in visokih, vse pristojbine in takse. Klerikalci zahtevajo privatno šolo in špekulirajo, da bi smeli z različni samostanskimi in drugimi zavodi loviti blaginjo za klerikalizem. Zato so proti brezplačnosti podukla na strokovnih, srednjih in visokih šolah!

Odobreni člen 16. poudarja kot vzgojni princip gojitev državljanske zavednosti v duhu narodnega jedinstva in verske strpnosti. Klerikalni protipredlog ne ve ničesar o duhu narodnega jedinstva in verske strpnosti, pač pa postavlja neki megleni socialno-etični vzgojni princip, ki mora biti v skladu z verskimi načeli staršev. Ali z drugimi besedami: klerikalci zahtevajo strogo konfesionalno šolo, ker se pač ne da skupno vzgajati deca po verskih načelih staršev raznih veroizpovedi.

Interesantni so tudi predlogi glede tiskovne svobode. Pozitivna kritika klerikalcev in socialistov se tiče tu v glavnem le zadnjega odstavka čl. 13, kjer zahteva, da se red odgovornosti posameznih faktorjev pri listu označi jasneje nego se je to zgodilo v vladnem predlogu. Bistvene razlike pa ni, ker je v sprejetem členu 13. ugotovljena odgovornost le načelno, konkretno ureditev pa je itak pridržana tiskovnemu zakonu.

Pri čl. 12. so klerikalci poleg kancelparagrafa seveda hoteli izbrisati tudi kontrolo države nad njihovimi zvezami z Rimom in predložili so črta-je kancelparagrafa. Socialisti so zahtevali ločitev cerkve od države. Pri- pomnili smo že, da iz ozirov na potrebo kompromisov ta na sebi simpatični predlog ni mogel biti sprejet.

O ostalih predlogih lahko rečemo, da se povečini ne dajo oceniti s stališča naprednosti ali reakcionarstva. Socialisti zahtevajo odpravo odklikovanj. To je stvar okusa. Ko ne mudi socialisti ustvarjati weimarsko ustavo, so odpravili plemstvo pro futuro, priznali pa so vse obstoječe plemiške naslove. — Jugoslavija je plemstvo popolnoma zavr- gnila in je v tem oziru naprednejša nego nemška po svojem postanku polu-socialistična republika. Drug soc.-dem. predlog zahteva ukinitje smrtni kazni. — Klerikalci pravijo, da so najmanj tako napredni, kakor socialni demokrati — toda smrtni kazni se niso lo- til. V ostalem sprejeta ustava ne vztraja pri smrtni kazni, ona jo le iz- ključuje za čisto politične delikte, v ostalem pa prepušča celo sporno vpra- šanje kazenskemu zakonu.

To je vse. Če primerjamo te predloge s besedami opozicijskih govornikov ali pa celo s članki opozicijskih li- stov, zopet enkrat spoznamo, kako fri- volno in zlobno je hujkanje javnosti proti ustavi, kateri najostrejši kritiki ne morejo s stališča svobodomiselnosti očitati nič razen nedostatkov, ki morda izvirajo njegovo lepoto, ne menjajo pa njenega zdravega in dobrega bistva.

Kastav z okolico zopet v naših rokah

SLOVESNA OKUPACIJA OZEMLJA. — NEPOPISNO VESELJE OSVOBOJENEGA PREBIVALSTVA.

Kastav, 27. maja. (Izv.) Včeraj, na Telovo, so jugoslovanske oblasti sve- čano zasedle mesto Kastav z okoli- co, v kolikor pripade po rapalskem ugovoru Jugoslaviji. Že na predve- čer so zavihrale s poslopji in dreves- naše zastave in so zaplamteli z gri- čev kresovi veselja in hvalečnosti. V noči od srede na četrtek je prišlo v Kastav iz bližnje Istre in Notranjske na stotine ljudi, ki ostanejo pod ita- lijskim jarmom. Celo noč je vladalo po mestu in okolici živahno vrvenje. Fantje in moške so stivali mlaje in slavloloke, dekleta spletala vence. Zgodaj zjutraj so se napolnile vse ceste in ulice z množicami naroda.

Ob 10. uri dopoldne se je pripeljal z avtomobilom predsednik naše raz- mejitvene delegacije, general Mai- ster, spremljan od majorja Andrejke. Deklice so obsipale avtomobil s cvet- jem in ga okrasile z venci. Vsa mno- žica pa je z brezkončnimi ovacijami pozdravljala zastopnike jugoslovanske vlade.

V imenu deželne vlade v Zagrebu

je prevzel civilno unravo osvoboje- nega ozemlja dr. Cukar. Opoldne je priredila Kastavska občina slavno- sten banket. Na večer se je zasvetil ves Kastav v lepi in bogati ilumina- ciji, zagoreli so kresovi in vso noč so oznanjali strelji iz topičev, puši in pištol veselje osvobojenja tja do Opatije, Voloska in preko Reke do Sušaka in Kvarnera. Posebno lepo je bil razsvetljen in okrašen zvonik, raz- katerega je trobil neznan umetnik na rogu «Lepo našo».

Nepopisen je bil utis na množice, ko so opazili na temni Učki gori si- gnale z lučjo, ki so vkljub skrbni straži karabinjerjev odgovarjali na pozdrave pravkar osvobojenih roja- koo Glasno ihtenje se je razširilo, ko je prišla med ljudi na trgu skupina naših duhovnikov, ki so jih fašisti pregnali iz Istre, in ko so ti mučeni- ki s solzami v očeh blagorajali osvo- bojene brate.

Danes se je general Maister preko Ilirske Bistrice in Postojne odpeljal nazaj proti Ljubljani.

Razprava o III. delu ustave

SOCIJALNA IN GOSPODARSKA DOLOČILA.

Beograd, 27. maja. (Izv.) Konstituan- ta je pričela na današnji seji specialno de- bato o tretjem oddelku ustave. Referent Juraj Demetrovič je naglašal v svojem govoru, da je ta oddelček izdelal ustavni odbor sam in da temelji na usposoblje- nosti za gospodarsko delo, socialni za- štiti slabših, regulaciji odnosov med privatno svojino in interesi celine, gospo- darski osvoboditvi seljaka, podpiranju za- družništva in ustanovitvi gospodarskega sveta. Poudarjal je, da so odlično sodelo- vali pri tem oddelku zlasti socialisti. V svojih nadaljnjih izjavah se je bavil s predlogi opozicije in se izrekel proti obli- gatornemu civilnemu zakonu, ker ne pripušča tega verska občutljivost. Glede agrarne reforme je opozarjal, da se bo pričelo delati najprej na največjih posest- vih. Predlogi klerikalcev so vsi prepisani iz nemške ustave in sicer tako nerodno, da klerikalci z njimi pobijajo lastna na- čela. Koncem svojega govora je Deme- trovič naglašal, da je sedaj ugodni tre- notek, da si narod, ki je poprej koncen- triral vse svoje moči v obrambi domovi- ne ustvari sam vse pogoje za uspešen in modern razvoj države.

Za njim je govoril dr. Gosar, ki je raz- vijal načela kriščanskega socializma in predlagal, naj se ves tretji oddelček vrne

ustavnemu odboru. Po govoru Janka Ra- jarja je bila seja ob 13. uri zaključena in sklicana prihodnja za 16. uro.

Na popoldanski seji je odgovarjal na interpelacijo posl. Stojčiča radi prepovedi izvoza živil minister trgovine in indus- trije, da je razlog prepovedi znan, to je ta- kratna suša. Ne samo kmetije, tudi trgovci so trpeli škodo valed te prepovedi. A ves čas dokler je trajala prepoved, ni došla ministru niti iz kmetijskih niti iz trgovskih krogov nobena pritožba.

Ob priliki, ko se je v konstituenti raz- pravljalo o uvozu in izvozu, se je govo- rilo tudi o ženskih nogavicah in luksuz- nih predpasnikih; pri tej priliki je dr. Ko- rošec v vidni zadregi izginil iz dvorane. Minister poljedelstva Pucelj je odgo- varjal na vprašanje posl. Piška in Ro- škarja radi dovoljenja izvoza 2000 toplo- krvnih konj. Kmetijska zadruga v Rač- jem je vložila prošnjo, da bi se nji dovo- lil nakup konj za izvoz. Grška vlada, ki je bila obveščena o dovoljenju izvoza, se ni še odločila ali kupi konje ali ne. Grška vlada je bila pozvana, naj konje kupi neposredno na licu mesta, valed česar so posamezniki kakor tudi zadruga od pre- kupitve izključeni.

Seja je končala ob 8. zvečer. Prihodnja bo jutri ob 9. dopoldne.

Stanovanjska naredba odgodena

Beograd, 27. maja. (Izv.) Proti novi stanovanjski naredbi za mesta v osvo- bojenih krajih se je pritožilo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani. Minister za socialno politiko je uredbi do na- daljnjega odgodil.

Pravoslavna duhov- ščina za kancelpara- graf

Beograd, 27. maja. (Izv.) Danes je bil v konstituenti predčan sklep glav- nega odbora srbsko - pravoslavnega sveceniškega združenja glede kancel- paragrafa. Srbsko pravoslavno sveceni- štvu naglašava uvodoma, da je s svojim delom in krvjo 300 sveceniških muč- nikov pokazalo dovolj ljubezni za na- rod in domovino. Zahteva v svo odlo- čenosti, da pride v ustavo tudi člen, ki prepoveduje vsako izrabljanje cerkve v kakršnekoli si politične namene.

KONSTITUENTJE GLAVNEGA ODBO- RA DEMOKRATSKE STRANKE.

Beograd, 27. maja. (Izv.) V nedeljo do- poldne ima glavni odbor demokratske stranke sejo. Za predsednika bo izvoljen Ljuba Davidović, za podpredsednika pa Veljković in Krstelj. Kot kandidatje za tajniško mesto se imenujejo Djordjevič, Božović in Šumenković.

INVESTICIJSKO POSOJILO.

Beograd, 27. maja. (Izv.) Danes so se zbrali zastopniki jugoslovanskih bank, da sklenejo z vlado sporazum radi držav- nega in investicijskega posojila.

NOVA CARINSKA TARIFA.

Beograd, 27. maja. (Izv.) Te dni se bo posvetoval finančni gospodarski komite o novi začasni carinski tarifi. Tarifa je svojčas od gospodarskega sveta predla- gani načrt z izpremembami, ki jih predla- ga carinski direktor Kukić na podlagi ankete z agrarnimi in industrijskimi kro- gi. Nova tarifa je naperjena proti drža- vam z nezdruvo valuto. Če bi bila doma- ča produkcija ogrožena od držav s slabo valuto, ima vlada pravico določiti dopla- čilo paritete med domačo in tujo valuto. Tarifa ima stopiti v veljavo tekom me- seca junija.

UVOZ SOLI BO ZAČASNO PREPOVE- DAN.

Beograd, 27. maja. (Izv.) Vlada name- rava zapreti junija mejo za sol, ker je v državi nakopičene, oziroma od naših tr- govcov kupljene soli za celo leto. Da ne bi cene soli poskočile, bodo predpisane normalne cene, dokler trgovine ne raz- prodajo blaga.

TRGOVSKE POTNIŠKE PISARNE.

Beograd, 27. maja. (Izv.) Ministrski svet je dovolil ministru trgovine in in- dustrije ustanovitev direkcije za promet. Centrala bo v Beogradu s pisarnami v Sarajevu, Zagrebu, Splitu in Ljubljani. Pisarne bodo imele nalogo dajati pojau- nila potnikom, ki prihajajo v državo ra- di trgovine.

SPREMENBA V POLJSKI VLADI.

Varšava, 27. maja. Državni predsednik je sprejel ostavko ministra zunanjih po- slov kneza Sapieha; in poveril vodstvo ministarstva zunanjih del državnemu pod- tajniku Dubickemu.

Tudi italj. delegati v Beo- gradu zahtevajo Baroš

Beograd, 27. maja. (Izv.) Italijanski delegati za trgovska nogajanja, ki so prispeli semkaj, žele razpravljati tudi zaradi take Baroš v zmislu zna- nega italijanskega predloga, da bi nad vsem reškim pristaniščem gospo-

darila mešana komisija. Naša vlada k predlogu še ni zavzela nobenega stališča.

Jutri ob 5. uri popoldne se vrši pr- va seja jugoslovanske in italijanske delegacije.

Italijanski posredovalni predlogi v šlez. vprašanju

ANGLEŠKE ČETE DOSPELE V ŠLEZIJU. ANARHIJA V ME- STIH.

Rim, 27. maja. (Izv.) Poročila ita- lijskih listov o posredovalni akciji grofa Sforze, ki jo je začel v gore- njesleskem vprašanju, prihajajo iz Pariza. Med drugim je Sforza baje predlagal, naj se Nemcem takoj iz- ročijo oni deli Gorenje Šlezije, kjer ej zagotovljena njihova večina, torej ozemlje zapadno od Korfantiyevce čr- te, dočim naj se južna Šlezija s Pšti- no in Rybnikom takoj izroči Polja- kom. Veliko industrijsko ozemlje z mesti Katowice, Bytom in Zebre naj se za dolgo vrsto let izroči medza- vezniški komisiji pod nadzorstvom zveze narodov.

Ni dvoma, da se italijansko stali- šče v vprašanju Gorenje Šlezije pri- bližuje bolj francoskemu, kakor an- gleškemu vidiku. Pri tem se ne sme prezreti diplomatsko ozadje italijan- skega prijateljstva z nasledstvenimi državami bivše Avstrije, h katerim se mora prištevati tudi Poljska. Za- nimivo je, da ima glasilo zunanjega urada, «Tribuna», sedaj posebnega dopisnika v Varšavi, ki pa je Poljak in je v svoji prvi brzojavki poročal, da se nadaljujejo nemške grozovitosti, ki presedajo celo že Nemcem sa- mimi.

Bratislava, 27. maja. (Izv.) Poročila iz Gorenje Šlezije prihajajo z veliko

zamudo in nudijo zelo žalostno sli- ko. Položaj v onih okrožjih, kjer so se vršili glavni boji, se je zelo po- slabšal. Mesta trpe vsled pomanjka- nja živil. Železnice so sicer polne vlakov z živili, a te vse vstaji prid- no plenijo.

Bratislava, 27. maja. (Izv.) Prve angleške čete, ki so bile poslone v Gorenjo Šlezijo, da ojačajo tamšajšo posadko, so dospjele v Opole. Sedež novega angleškega poveljnika je grad Halbentor, kjer je prej stanoval knez Hatzfeld. — V Gorenji Šleziji se boji nadaljujejo. V okrožju Rosenberg ka- že, da vlada anarhija. Angleški okrož- ni nadzornik in njegovi francoski in italijanski sosvetovalci so iz tega okrožja dospeli v Opole; Rosenberg so definitivno zapustili in izjavili, da so brez vsake avtoritete in da ne mo- rejo vzdrževati reda in miru v mestu in okolici.

London, 27. maja. (Izv.) «Times» poročajo, da so Poljaki že začeli si- stematično opustoševati mesto Ro- senberg. Vsa važnejša poslopja v me- stu so Poljaki podminirali, da bi jih v danem trenutku razstrelili. Ta vest se potrjuje tudi iz Vratislave, po ka- teri so Poljaki v bližini kolodvora v Rosenbergu začeli razstreljevati mno- go objektov.

Italija in Koroška

Rimska vlada demantira vesti o junk- timu med Barošem in Koroško.

Rim, 27. maja. (Izv.) «Agenzia di Roma» objavlja: Slovensko časopisje poroča o italijanskem predlogu za posredovanje pri vrhovnem svetugle- de koroškega vprašanja, če bi Jugo- slavija prepustila Italiji baroško lu- ko. Ta predlog se ni nikoli stalil. V ostalem je vprašanje koroških mej že definitivno rešeno v zmislu senzer- menske pogodbe, ki določa, da pripa- de Koroška oni državi, ki se zanj izreče večina prebivalstva pri plebi- scitu.

Čičerin odstopi

Litvinov njegov naslednik.

Reval, 27. maja. (Izv.) Na podlagi poročil, došlih iz Moskve, se zatru- je, da je odstop Čičerina kot zuna- njega ministra sovjetske vlade go- tova stvar. Čičerinov naslednik bo najbrže Litvinov, ki je bil šele pred kratkim imenovan za namestnika ko- misarja zunanjih zadev v Rusiji.

NEMCIJA PLAČALA PRVI OBROK VOJNE ODŠKODNINE.

Pariz, 27. maja. (Izv.) Nemška drža- va vlada bo jutri izročila reparacijski komisiji kot ostanek ene milijarde zla- tih mark 20 zakladnic po 10 milijonov dolarjev, ki predstavljajo vrednost 480 milijonov zlatih mark. Za te zakladni- ce jamčijo velike nemške banke in co plačilje deloma v Parizu in deloma v Londonu.

OBNOVITEV POGAJANJ Z ANGLEŠKIM RUDARJI.

London, 27. marca. Ministrski pred- sednik je povabil rudarje in lastnike rudnikov za danes k nadaljevanju po- gajanj z vlado. Ker je Lloyd George svoj čas izjavil, da se bo izdalo pova- bilo k novim pogajanjem samo tedaj, ako bodo predpogovori imeli ugoden izid, pričakujejo nova pogajanja z za- upanjem.

London, 27. maja. (Izv.) Lloyd Geor- ge je danes otvoril premogovno konfe- renco z daljšim govorom, v katerem je označil stališče vlade. Dejal je, da je treba doseči sporazum, ki bo mogel za- jamčiti trajen mir v industriji. Nadalje se morajo določiti take cene premogu, da bo industrija zopet lahko konkuri- rala. Vlada bo sodelovala le za dosegu- trajnega in začasnega sporazuma,

Hudožestveniki pozvani v Moskvo

Praga, 27. maja. (Izv.) V Pragi go- stujoči člani moskovskega umetniške- ga gledališča so dobili, kakor poroča brnska «Rovnost» od sovjetske vlad- govabilo, naj se vrnejo v Moskvo. Za- govablja jim popolno svobodo in amne- stijo za njihov beg iz Rusije.

RUKA MISIJA OSTANE V ITALIJI.

Rim, 27. maja. (Izv.) Vprašanje ru- ske misije v Italiji se je rešilo na mi- ren način s sporazumom. Včeraj je ing. Vorovskega, delegata moskovske vlade, sprejel zunanji minister grof Sforza. Razgovor je bil povsem mi- ren in sta oba prišla do zaključka, da je najbolje, če ruska misija ne zapu- sti Italije. Vorovski se je dal prepri- čati, da je to potrebno, nakar je iz- javil, da ne odide.

D' ANNUNZIO NE PRIDE V FI- RENZE.

Firenze, 27. maja. (Izv.) Kakor se je pred kratkim poročalo, je imel d' Annunzio prve dni junija dospeti v Firenzo, kjer je nameraval govoriti o Danteju. Ob tej priliki se je imel vršiti tudi sestanek reških legionar-jev. Sedaj pa poroča, da d' Annunzio ne pride v Firenzo, ker je še vedno bolan. Svoj obisk in predavanje o Danteju je odgodil na mesec septem- ber.

REŠKI ŽUPAN V RIMU.

Rim, 27. maja. (Izv.) Semkaj je do- spel reški izredni komisar in župan dr. Salvatore Belloni. Poroča bo vladi o položaju na Reki. Njegova pogajanja z vlado so v tesni zvezi s prevzetjem reške vlade po avtono- masu Zanelli.

SKLICANJE RIMSKEGA SENATA

Rim, 26. maja. (Izv.) Poslanec Tittoni je sklical prezidij rimskega senata na se- stanek v mesecu juniju. Senat se sestane takoj po otvoritvi novega parlamenta. V prvi seji senata bosta zaprisežena tudi novoimenovana njegova člana senatorja Boselli in Luzzatti.

Listi razpravljajo že sedaj o imeno- vanju novih senatorjev, med katerimi se največ imenujejo Lembo, Cimarelli, Bal- sana in drugi. Nadalje se imenujejo ne- kateri bivši ministri in državni podtajni- ki, ki pri volitvah niso bili izvoljeni.

Naša ustava

Ustavotvorna skupščina je sprejela na seji dne 25. maja drugi del ustave v sledečem končnoveljavnom besedilu:

II. del. OSNOVNA DRŽAVLJANSKA PRAVA IN DOLŽNOSTI.

Člen 4.

V vsej kraljevini je državljanstvo eno. Vsi državljani so pred zakonom enaki. Vsi uživajo enako zaščito oblasti. Ne priznavajo se: plemstvo, naslov, niti kakršnikoli privilegiji po rojstvu.

Člen 5.

Zajamčena je osebnostna svoboda. Nikdo ne more biti klican na odgovor, niti biti pritvočen, niti sicer od kogarkoli oropan osebne svobode, razen v slučajih, ki jih predvideva zakon.

Nikdo ne more biti pritvočen za kakšno krivico (kaznivno dejanje) brez pismenega in z razlogi podkrepjenega rešenja pristojnega oblasti. To rešenje se mora priobčiti osebi, ki se zatvarja, ali pri zatvorjenju, ako to ni mogoče, v roku 24 ur od ure zatvorjenja. Proti rešenju o pritvoru je dopustna pritožba na pristojno sodišče v roku treh dni. Če bi v tem roku ne bilo pritožbe, mora preiskovalno oblastvo poslati rešenje sodišču v roku 24 ur. Sodišče mora izdati svoj odlok v roku dveh dni, računano od dneva sprejema rešenja. Sodno rešenje je izvršljivo.

Oblastveni organi, ki bi se pregrešili proti tem odredbam, se bodo kaznovali zaradi nezakonitega kratenja osebne svobode.

Člen 6.

Nikomur ne more soditi nepristojno sodišče.

Člen 7.

Nikdo ne more biti obsojen, dokler ni na pristojnem mestu zaslišan ali zakonitim načinom pozvan, da se brani.

Člen 8.

Kazen se more ustanoviti samo z zakonom in uporabiti edino le za ona dejanja, za katera je zakon v naprej rekel, da se kaznujejo z določeno kaznijo.

Člen 9.

Za čisto politične krivice se smrtna kazen ne more ustanoviti.

Izveti so slučajji izvršenega ali poskušnega atentata na osebo vladarjevo ali na člane kraljevskega doma, za katere slučajje je odredjena smrtna kazen v kazenskem zakonu.

Izveti so razen tega še slučajji, kjer je poleg čisto političnega zločina storjeno še kakšno drugo kaznivno delo, za katero je v kazenskem (krivičnem) zakoniku odredjena smrtna kazen, in pa slučajji, ki jih vojni zakon kaznuje s smrtno kaznijo.

Člen 10.

Noben državljan ne more biti izgnan iz države. V zemlji sami se ne more pregnati z enega kraja na drugo, niti internirati na eno mesto, razen v slučajih, ki jih izrecno predvideva zakon. V nobenem slučaju pa se ne more nikdo pregnati z mesta, kamor je pristojen, brez sodnijske sodbje.

Člen 11.

Stanovanje je nedotakljivo.

Oblast ne more izvršiti nobenega protresa niti preiskave v stanovanju državljanov razven v slučajih, ki jih predvideva zakon in na način, kakor to predpisuje zakon.

Pred protresom je oblast dolžna izročiti osebi, katere stanovanje se naj preišče, pismen sklep preiskovalne oblasti, na osnovi katerega se preiskava vrši. Proti temu sklepu je dovoljena pritožba na sodišče prve stopnje. Toda pritožba ne zaustavi izvršitve preiskave. Preiskava se naj izvrši vedno v prisotnosti dveh državljanov.

Takoj po izvršeni preiskavi je oblast dolžna izročiti osebi, katere stanovanje je bilo preiskano, uverjenje (potrdilo) o izidu preiskave in podpisani seznam stvari, ki so bile radi nadaljne preiskave odvzete.

Ponoči morejo policijski organi vstopiti v privatno stanovanje edino v slučajih, kadar je potrebno, kakor tudi tedaj, kadar se jih iz stanovanja kliče na pomoč.

Oblastveni organi, ki bi se pregrešili proti tem odredbam, bodo kaznovani zaradi nezakonitega motenja stanovanja.

Člen 12.

Zajamčena je svoboda vere in vesti. Usvojene veroizpovedi so ravnopravne pred zakonom in smejo svoj verozakon javno izpovedovati.

Uživanje državljanskih in političnih pravic je nezavisno od veroizpovedi. Nikdo se ne more osvoboditi svojih državljanskih in vojnih dolžnosti in obveznosti s sklicevanjem na prepise svoje vere.

Usvajajo se one vere, ki so v katerikoli delu kraljevine že dobile zakonito priznanje. Druge vere se morejo priznati samo z zakonom. Usvojene in priznane vere samostojno urejujejo svoje notranje verske posle in upravljajo svoje zaklade in fonde v mejah zakona.

Nikdo ni dolžan, da javno izpove svoje versko prepričanje. Nikdo ni dolžan sodelovati pri verskozakonskih aktih, svečanostih, obredih in večbah, razen pri državnih praznikih in svečanostih in v kolikor to odredi zakon za osebe, ki so podložne očetovski, varuški ali vojni oblasti.

Usvojene in priznane vere morejo vzdrževati vezi s svojimi verskimi poglavarji tudi izven državnih mej, v kolikor zahtevajo to predpisi podednih veroizpovedi. Način, kako se bodo poddrževale te vezi, se bo reguliral z zakonom.

V kolikor so v državnem proračunu predvideni izdatki za verozakonske svrhe se morajo izdatki deliti med podedne veroizpovedi in priznane veroizpovedi v sorazmerju s številom njihovih vernikov in po stvarno dokazani potrebi.

Predstavitelji ver ne smejo uporabljati svoje duhovne oblasti pri izvrševanju verskega bogoslužja ali pri spisih verskega značaja ali sicer pri vršenju svoje službene dolžnosti v strankarske svrhe. (Dalje prih.)

Predsednik višjega deželnega sodišča gosp. Kavčič se je v imenu navzočih zahvalil za naklonjenost pravosodnih uprave, ki mu je šla v vseh pogledih na roko in kazala toplo zanimanje za potrebe slovenskih sodnikov. Zal mu je, da ni vedel prej za prihod gospoda ministra, ker bi mu sicer slovenski sodniki priredili slovesnejši sprejem.

Po pozdravu se je pomudil gospod minister kratek čas pri neki kazenski razpravi pri deželnem sodišču. Nato se je v spremstvu poverjenika dr. Ravničarja odpeljal v vladno palačo, da pozdravi tudi deželnega predsednika.

Popoldne ob 4. se je minister vrnil z avtomobilom v Zagreb, kjer se bodo nadaljevala posvetovanja komisije za izjednačenje kazenskega zakona.

Mosconi gre

Trst, 27. maja.

Kakor smo že včeraj na kratko poročali, je italijanska vlada odpoklicala Mosconija, generalnega civilnega komisarja za Julijsko Benečijo v Trstu.

Moža bo peljala pot iz Trsta nazaj odkoder je prišel: v deželo zaslužene kariere. Potem ko se je mož izkazal popolnoma nesposobnega za svoje mesto, je čisto naravno, da dobi boljso službo in svetlo odlikovanje; tako je namreč predpisano v zakoniku rimske birokracije.

Mosconi je bil mož, ki se je znal vedno postaviti, kadar je bilo treba zastopati takozvane koristi italijanskega naroda. Tipičen birokrat. Kot tak je seveda pokroviteljsko sodeloval pri vseh slavnostih in proslavah, ki so se strinjale z intencijami rimske vlade. Hodil je za pogrebi fašistov v fraku in cilindru; ko pa so delavci zažgali ladjedelnico sv. Marka, je Mosconi zgubil glavo in dal se je skrbno zastražiti od karabinjerskih čet. Palača civilnega komisarjata je celo v času avstrijskega žezla redko videla take žandarske okraske, kakor jih je aprila meseca t. l. imel priložko obdruževati Trst.

Kar se gospodarski vprašanji tiče, se je Mosconi izkazal ravno tako nesposobnega, kakor na vseh drugih poljih. Trst je pod njim propadal, kakor je prej začel propadati v dobi vladanja slavnega generala hrabre italijanske armade Petiti di Roreta. Za Jugoslovane je Mosconi storil zelo mnogo; v dobi njegovega vladanja so fašisti zažgali tržaški Narodni dom, razgrajali so in pustošili naše kraje, ter pomagali na neciviliziran in nekulturn način mnogim ubogim istrskim seljakom iz Julijske Benečije na oni svet.

Javna varnost se je za Mosconije vlade tako izkazala, da Slovenec ni več varen hoditi po Trstu in Istri z glavo, kakor mu jo je Bog ustvaril. In zato je Mosconi odpoklican, pomaknjen v višji činovni razred ter pride po svoji smrti gotovo v galerijo slavnih in zaslužnih mož Italije, da ga bodo gledali in obdruževali pozni potomci rodu izmučenega jugoslovanskega življa v Julijski Benečiji, katero je Mosconi upravljal sebi v čast in slavo, italijanski kulturi in civilizaciji pa v ponos pred celim svetom.

Po svefu

Grško-jugoslovanski sporazum glede albanskega vprašanja. Iz Aten poročajo, da se je med grško in jugoslovansko vlado dosegel popoln sporazum glede albanskega vprašanja. Albanci pošljejo svoje delegate v Atene, kjer se bodo pogajanja nadaljevala do konca.

Zunanja politika Češkoslovaške. V zunanjem odseku češkega parlamenta je interpelliral nemški poslanec Ka-

ka zunanjega ministra dr. Beneša glede češkoslovaške intervencije pri avstrijski vladi v vprašanju ljudskega glasovanja, v zvezi s Gorje in Slezijo in v zvezi vsebine pogodbe z Romunijo ter pogajanj z Madžarsko. Minister je odgovoril, da je češka vlada podvela neke korake radi priključitvenega glasovanja pri avstrijskem poslaniku v Pragi ter pri dunajski vladi. Češka vlada bo glede tega vprašanja vztrajala na določilih mirovne pogodbe ter postopala sporazumno z malo antanto. V vprašanju Gorenje Slezije se je češkoslovaška vlada postavila na stališče držav, ki so izjavile, da se bodo držale mirovne pogodbe. Kar se tiče pogodbe z Romunijo, je minister izjavil, da vsebuje ta pogodba ista določila kakor pogodba z Jugoslavijo. Pogajanja z Madžarsko se nadaljujejo tam, kjer so ostala pri incidentu s Karlovi Habsburgom. Glede konference v Portorose vlada svojega stališča ni izpremenila, tor deluje na to, da se program, ki je bil dogovorjen z Italijo, Poljsko, Anglijo in Jugoslavijo, dejanski izvede.

Anglija in Amerika. Pred par dnevi je priredila angleška vlada na čast ameriškega poslaniku v Londonu slavnostno večerjo, katere se je poleg drugih odličnih političnih osebnosti udeležil tudi predsednik vlade. Lloyd George je ob tej priliki imel napitnico, v kateri je povdaril, da je mirovno stanje sveta odvisno od dobrega sporazuma in tesnega sodelovanja Amerike in Anglije. Soglasje Zedinjenih držav in Anglije je najboljši jamstvo za svetovni mir.

Nemški zunanji minister dr. Rosen pripada demokratski levici ter je bil med vojno nemški poslanik v Haagu na Nizozemskem. Diplomatično se je udeleževal prejšnja leta na Portugalskem in v Romuniji, kamor ga je bila poslala nemška vlada.

Neutralizacija Carigrada in okolice. Medzavezniški komisarij v Carigradu so se tudi izročili visoki porti (turški vladi) pogoje glede neutralizacije Carigrada, Dardanel ter področja Crnega in Marmarskega morja. Neutralizacija je v zvezi z grško-turškim konfliktom.

Vseruski kongres strokovnih organizacij, ki se je prošli teden otvoril v Moskvi, je bil doslej najštevilnejši delavski kongres. Na kongresu so sodelovali tudi odposlanci Amerike, Anglije, Nemčije ter mnogih drugih držav.

Davek v naravi. Moskovski svet ljudskih komisarjev je določil, da se mora plačevati davek za volno in tobak v naravi. Od volne namerava dobiti letos sovjetska vlada 650.000 pudov ovčje in kamilske volne.

Krasin v Helsinkforsu. Iz Revala poročajo, da je tjakaj dospel sovjetski odposlanec Krasin. Pogajal se bo z nekimi dobavnimi tvrdkami radi naročil drv za Rusijo. Iz Helsinkforsa pojde Krasin v London.

Krim dobi avtonomijo. Iz Pariza poročajo, da je eksekutivni odbor ruskih svetovetov sklenil proglasiti Krim za avtonomno republiko. Na Krim je že odposlana posebna komisija sovjetske vlade, ki bo uredila podrobnosti avtonomne organizacije krimskega polotoka.

Japonci izpraznjujejo vzhodno Si-

birijo. «Times» javljajo iz Tokija, da se je japonska vlada odločila odpoklicati svoje čete iz vzhodne Sibirije. Po edini oddelki ostanejo le še na mejah severne Mandžurije.

Politične beležke

Minister Pribičević in radikali. Beograjska «Epoha» poroča, da so vesti, po katerih bi bili radikali nasprotni kandidaturi Svetozarja Pribičevića v toliko resnične, da so se proti Pribičeviću izjavili radikali, poslanci iz Vojvodine kot stari politični nasprotniki nekdanje srbske samostalne stranke. Za Pribičevića pa so bili srbijski radikali, katerim je oseba Svetozarja Pribičevića porok, da bo upravljal za dapašnje razmere najvažnejši portfelj tako, kot zahtevajo državni interesi. Za Pribičevića se je zavzel odločno tudi Pašić sam, ki je konstatiral, da je opozicija vojvodinskih radikalev zagrešana, ker temelji na nasprotnih, ki so bila pred vojno, a da so se razmere sedaj toliko izpremenile, da radikalna stranka ne more in ne sme imeti prav nobenih pomislekov proti Pribičeviću.

Dimitrov v Beogradu. Sofijska brzojavna agencija je objavila svetu, da obišče bolgarski notranji minister Dimitrov Beograd, kjer bo imel sestanke s predsednikom vlade Pašićem. Ta obisk in razgovor označuje bolgarska javnost kot prvi korak k zblizanju med Jugoslavijo in Bolgarijo. Napovedani obisk bolgarskega notranjega ministra Dimitrova je na pustil beograjsko javnost jako hladno. Novinstvo je soglasno konstatiralo, da je oseba ministra Dimitrova ena najnepriljubnejših, ki jih je mogla izbrati bolgarska vlada. Dokazano je, da ima minister Dimitrov intinne zveze z makedonskim komiteom in da je kompromitiran z izjavami voditeljev makedonske revolucionarne organizacije. Ako bolgarska vlada namerava stopiti v ožje odnose z Jugoslavijo, bila bi njena dolžnost, da izbere za ta pogajanja ljudi, ki jim ni moremo zaupati, da prihajajo z odkritosrčnimi in čistimi namerami. Tega pa od Dimitrova ne more nikdo pričakovati. Beograjsko časopisje že z ozirom na osebo Dimitrova ne veruje v uspeh njegove misije, da si se ne ve, zakaj sploh prihaja in kake so predlogi, ki jih namerava predložiti beograjski vladi.

Aretacije v Bolgariji. Iz Beograda poročajo: Bolgarska vlada je dala aretirati Stevana Capraškova, bivšega bolgarskega poslanika v Beogradu in generalnega komisarja Bolgarske v okupirani Srbiji. Capraškovo ime se nahaja na spisku vojnih zločincev, ki jih je naša vlada predložila bolgarski, da postopa v smislu mirovne pogodbe proti njim. Capraškov je obtožen, da je dal pobiti veliko število Srbov, in to najbogatejših, katerih premoženja se je potem polastil. Aretacija Capraškova je posledica odgovora naše vlade, ki je izjavila, da ni mogoče stopiti v kakršnekoli odnose z Bolgarijo, dokler ne bodo kaznovani vojni zločinci. Zato se splošno pričakuje, da bo bolgarska vlada odredila še nadaljne aretacije.

Domače vesti

Ljubljana, 27. maja.

Minister pravde v Ljubljani

Ljubljana, 27. maja.

Minister pravde gosp. Gjuričič se je pripeljal danes popoldne na svojem službenem potovanju iz Zagreba v Ljubljano. Sprejel ga je poverjenik za pravosodje dr. Ravničar. Gospod minister je izrazil željo, da pozdravi tudi slovenske sodnike in državne pravdnike. Sprejem se je vršil v gremijalni dvorani deželnega sodišča v Ljubljani, kjer si je dal minister predstaviti vse sodnike in državne pravdnike. Pozdravil jih je s kratkim nagovorom, v katerem je poudarjal, da mu je posebno pri srcu zboljšanje materijelnega stanja sodnijskega stanu, ker more sodnik le, ako je prost vseh materijelnih skrbi, vršiti svojo vzvišeno nalogo. Sam je predsedoval komisiji za izdelavo zakona o sodnikih, kjer je odločno poudarjal to stališče. On ne pozna plemenskih razlik in če pride slovenski uradnik v Beograd, Zagreb ali Skopje, naj ima zavest, da je v svoji hiši. Minister pravde je izrazil naposled željo, da se naši zakoni čim preje izjednačijo, ker je treba za popolno ujedinenje pred vsem enakosti zakonodaje.

Naše kulturtragerstvo

Ni jih malo med nami, ki se oglašajo zadnji dve leti s sentimentalnimi vzkliki, da so razočarani nad Jugoslavijo. Zelo pogosto, ali morda ne bo napačno, če rečemo povečini so to ravno oni ljudje, ki so v začetku od nove narodne države pričakovali vsega najlepšega, česar jim je srce poželelo. Takrat niso vzeli Jugoslavije realno in je tudi danes ne jemljemo realno; kakor so takrat v njej videli vse sijajno, dobro in srečno, tako danes jemljemo vse — obratni meri.

V široki množici postajajo ti površnezi hitro popularni. Nevarni pa navsezadnje niso, ker so prenaivali in jih bo naposled čas izmodril.

Nevarnejša je ona druga vrsta ljudi, opisani po naivnosti in kratkovidnosti zelo sorodna. To so ljudje, ki se ne morejo dovolj navžiti — samohvale, ki se dan na dan sami povdigujejo v visoka nebesa, potiskajoč v istem razmerju Hrvate in zlasti Srbe navzdol.

Govorimo o tem stvarno. Saj je res, da smo Slovenci po svoji civilizaciji brezdvomno prvi v državi, in tudi mnoge — ne vse kulturne pangoje se pri nas odlikujejo pred enakimi v — skih in srbskih zemljah. Toda prav gotovo in takšno, da tako samoljubno povdarjamo dan na dan brez potrebe, dostikrat skoro na demonstrativni način. Balkanizem, balkan-

vil jih je s kratkim nagovorom, v katerem je poudarjal, da mu je posebno pri srcu zboljšanje materijelnega stanja sodnijskega stanu, ker more sodnik le, ako je prost vseh materijelnih skrbi, vršiti svojo vzvišeno nalogo. Sam je predsedoval komisiji za izdelavo zakona o sodnikih, kjer je odločno poudarjal to stališče. On ne pozna plemenskih razlik in če pride slovenski uradnik v Beograd, Zagreb ali Skopje, naj ima zavest, da je v svoji hiši. Minister pravde je izrazil naposled željo, da se naši zakoni čim preje izjednačijo, ker je treba za popolno ujedinenje pred vsem enakosti zakonodaje.

Ne mislimo s tem reči, da nam je treba ostati skromnim ko ponižnim vijolicam v šolskih berilih. Ne, treba je takti in — razumevanja, a v svrhu lastne koristi. Nenavadno je, da se nihče od naših megalomanov ne spomni na one čase, ko so nam ob vsaki primerni ali neprimerni priliki, ob vsaki debati, prepiru ali razgovoru Nemci očitali našo — nekulturnost in nam ponujali svoje kulturtragerstvo. Čehom so Dunajčani oporekali lastno kulturnost in nam je še v spominu, kako nas je Anastazij Grün bahaško zaničeval, češ, da nese vso slovensko kulturo v eni roki. Res, da ni bilo takrat vseh slovenskih knjig dosti preko ene torbe, ampak mi nemškega kulturtragerstva vkljub temu nismo sprejeli. Da, ravno zato smo stopili v oster odpor do nemške kulture, ker so nam jo vsiljevali tako ošabno, in nas zmerjali dan na dan, kako smo nekulturni. In bilo je vrh tega treba le malo desetletij, pa se je razlika med našo «nekulturnostjo» in «visoko nemško kulturo» občutno zmanjšala, toda nikjer ne v korist Nemcem.

Prav slično je razmerje med nami in «manj kulturnimi» Srbohrvati. Kdor ne želi, da se pri njih tako zasovra-

žimo s svojim kulturnim hvalisanjem, ta je dolžan, ti ogabni megalomanijske postaviti po robu in jo pobijati z vsemi sredstvi. Kajti drugače bomo imeli od vsega škodo le mi, Srbi pa se nam bodo za prostaško kulturtragerstvo tako zahvalili, kot smo se mi Nemcem.

Prosveta

Iz pisarne ljubljanskega gledališča. V nedeljo dne 29. t. m. se vprizori opera «Zlatorog» za red C in ne izven, kakor je bilo pomotoma javljeno.

Javno predavanje «Probuje» v Ljubljani. Profesor Volavšek nadaljuje v nedeljo dne 29. t. m. svoje predavanje «O razvoju keramike».

Delavski knjižnice. Prejeli smo: Delavski oddelek poverjenstva za socialno skrb namerava ustanoviti v Trbovljah — kasneje eventualno tudi v Hrastniku in Zagorju — javno knjižnico, ki naj bi po eni strani nudila delavstvu v tamošnjem rudniku priliko za samozabrazbo, po drugi pa naj bi s tem, da bi nudila ljudem plemenitejšje vrste zabavo, odvajala delavce od telesno in duševno pogubonosno vplivajočega alkohola. Poverjenstvo si je sicer zagotovilo v to svrhu neznan kredit. Vendar pa bo ta kredit komaj zadoščal, da se napravi za prvi začetek knjižnice skromen okvir. Zategadelj prosimo občinstvo, da nakloni in opisani namen iz svojih knjižnic in knjižnih

zbirk izvode knjig, ki jih ne rabi in ki so mu vrh tega celo samo v balast, dočim bi vršile na pravem mestu neprecenljivo kulturno delo. Knjige naj se izvolijo poslati na delavski oddelek poverjenstva za socialno skrbstvo. Le-ta je tudi pripravljen poravnati vse eventualne poštnine in prenosne stroške.

Zrinsko-Frankopanska proslava v Zagrebu. Kakor nam poročajo iz Zagreba, priredi hrvatska Matica v nedeljo dne 5. junija povodom tristoletnice rojstva Petra Zrinskega in 250letnice smrti hrvatskih mučnikov slavnostno akademijo. Na akademiji bodo govorili predsednik Matice dr. Albert Bazala, nadzornik dr. Bosanac in minister n. r. dr. Trumbić.

Rudolf Bukšeg, baritonist osiješke opere, slavi v soboto dne 28. t. m. dvajsetletnico svojega umetniškega delovanja. Rudolf Bukšeg je začel svojo gledališko kariero v Ljubljani, kjer je v začetku nastopal v dram, a se je pozneje posvetil operi in operi. Potem je bil več let angažiran v Zagrebu, sedaj je pa že dve leti prvi baritonist osiješke opere.

Sokolski vestnik

Prenos trupla sokolskega mučenika. Iz Radovljice nam poročajo: Dne 22. maja 1918. je bil v Murau ustreljen po prekmur sodni nekdanji vadiatelj našega «Sokola», Boštjan Olip, kot vodja vojaškega upora. Na triletnico umora, dne 22. t. m. so

sorodniki izposlovali ekshumiranje. Truplo se pripelje dne 27. t. m. v Radovljico, in se vrši pogreb na tukajšnje pokopališče v nedeljo dne 29. t. m. ob 18. uri. Gorenjsko Sokolstvo se pogreba v velikem številu udeleži.

«Sokol» v Štepanji vasi priredi dne 29. maja popoldan pešizlet v kroju čez Hrušico-Bizovik, Dobrunje, Sostro (odmor), Zavoglie ter po veliki cesti nazaj. Zbrališče pred društveno telovadnico (n. d. gostilna pri «Sorši» v Štepanji vasi). Odhod točno ob 1. uri popoldne. Vabimo vsa ljubljanska in okoliška društva k obilni udeležbi. Zdravo! — Odhor.

Sokolsko gledališče v Radovljici javlja, da se zaradi pogreba br. Boštjan Olipa dne 28. in 29. t. m. ne vrši predstava dr. Lahove igre «Noč na Hmeljniku».

Sport in turiztika

S.K. «Primorje» in «Sparta» v Ljubljani otvorita v nedeljo dne 29. t. m. novo nogometno igrišče na Dunajski cesti z Aleksandrovo (artiljerijsko) vojašnico ob 17. uri popoldne s tekmo proti reprezentanci Slovenije (S.K. Itrija), ki nastopi v sledeči postavi: Pečan, Pretnar, Saleker, Zupančič, Vrančič, Držaj, Balinc, Bregar, Dürschmid, Oman, Vidmajer. Predprodaja vstopnic se vrši do nedelje popoldne pri tvrdki Bar, Cankarjevo nabrežje in pri blagajni kavarnе «Zvezda».

ZA IZVOZ NAŠEGA VINA.

avečan pogreb. Pri tej priliki bi opozorili, da bi bilo umestno, da bi naše žrtve prepeljali domov, kakor so Čehi prepeljali svojih 42 legionarjev. N. pr. naši lepšolovci bi morali poskrbeti, da pripeljejo domov v grobnico slovenskih pisateljev Masla - Podlimbarskega. — Tudi naši radgonski junaki so pozabljeni na tujih tleh. Bilo bi dobro, ko bi jih prepeljali vsaj v našo Radgono. Vemo, da vseh naših grobov, ki so v tujini, ne moremo prepeljati domov, zato pa storimo to vsaj s tistimi, ki so nam znani, da s tem pokažemo čast njim, ki so padli za naše odrešenje.

* **Zupanske volitve na Stajerskem.** V Zalcu je bil dne 26. maja izvoljen za župana naprednjak Vinko Vabič mlajši. Od svetovalcev sta dva naprednjaka, dva klerikala. — Na Vrskem je župan Ivan Zupan, pristajaš SKS, od svetovalcev je eden demokrat, eden klerikalec. — V Dramljah pri Celju je bil izvoljen za župana Blaž Jesenek; tudi svetovalci so vsi pristajaši SKS. V Razboru pri Slovenjgradcu je župan posestnik Ivan Linasi, pristajaš SKS. V Smartnem pri Slovenjgradcu pa Ivan Sibila, kmet in trgovec z lesom, pristajaš SKS.

* **Premestitev okrajnega glavarstva.** Iz stvarnih službenih razlogov in z ozirom na interes pretežne večine prebivalstva je minister za notranje zadeve odredil premestitev sedeža okrajnega glavarstva, čegar krajevni delokrog obsega sodni okraj Prevalje, iz Guštanja v Prevalje.

* **Nov klerikalen tednik.** Ljubljanski «Avtonomist» dobi v Novem mestu svojega sobojevnika. Tam začne namreč izhajati v juniju klerikalni tednik «Sedanost», ki bo, kakor pravi v svojem vabilu na naročbo, «oprta na nemajmerna načela SLS, neumorno branila koristi našega kmetijskega ljudstva, v političnem oziru pa zasledovala celokupnost in nedeljivost samostalne Slovenije, borec se z vso odločnostjo za politično svobodo in krščansko vzgojo ljudstva in za avtonomistično ureditev jugoslovanske države». Izdajatelj in urednik lista bo Fran Radošček, bivši ustanovitelj narodno - socialne stranke v Sloveniji in bivši uradnik beograjskega presbira, «kar nam daje jamstvo» - pravi prospekt, «da bo list vsestransko ustrežal svojemu namenu». Vabilo na naročbo je podpisal za Jugoslovanski klub dr. Korošec.

* **Brezmejni podivljanosti.** Zadnji «Domoljub» piše, da je žužemski notar Čarli pripravil krsto za klerikalno stranko, toda namesto krste je dobil poročilo, da mu je umrl oče. Nato pa dostavlja «Domoljub»: Božji mlini meljejo počasi, a sigurno. Ali ni to pret božji g. notar? — To je jasna slika podivljanosti klerikalnih duhovnikov, ki jim niti veličanstvo smrti ni sveto, da ga ne bi izrabili v svoji umazani politični borbi.

* **Izpraševalne komisije za pravne izpite.** Poverjenstvo za uk in bogocastje v Ljubljani je z dne 26. maja t. l. razpustilo doslej obstoječo izpraševalno komisijo za pravosodni in državoslovni izpit v Ljubljani ter postavilo eno izpraševalno komisijo za pravosodni izpit in drugo izpraševalno komisijo za državoslovni izpit. Obenem je imenovalo pri izpraševalni komisiji za pravosodni izpit za predsednika dr. Janka Babnika, dvornega svetnika pri poverjenstvu za pravosodje, za podpredsednika dr. Milana Škerlija, dvornosodnega svetnika pri istem poverjenstvu; pri izpraševalni komisiji za državoslovni izpit za predsednika dr. Ivana Zolgerja, vsučiljskega profesorja v Ljubljani, za podpredsednika Janka Kremenška, dvornega svetnika pri poverjenstvu za notranje zadeve v Ljubljani. Prošnje za priustitev k izpitu naj se oddajo vlagajo pri predsednikih novopostavljenih komisij.

* **Vojaški duhovniki.** Za honorarne vojaške duhovnike so postavljeni: pri štabu dravske divizijske oblasti vojni superior g. Ivan Klobov; za garnizijo Celje g. Jeronim Streminger; za garnizijo Ptuj g. Ivan Mlakar. Monsignor Klobov izvršuje vse posle katoliškega vojaškega duševništva v garniziji in v stalni vojni bolnici v Ljubljani.

* **Trdinov spomenik na Gorjancih.** Notomška podružnica S. P. D. odkrije v nedeljo dne 5. junija ob 4. uri popoldne pri «Zajcu» ob državni cesti Novo mesto-Metlika spominsko ploščo Janezu Trdinu, pripovedniku «Bajk in povesti o Gorjancih». Gostje dobrodošli. Vlak iz Ljubljane odhaja ob 7. uri 40 min. jutraj. Po odkritju prosta zabava.

* **Poročil se je gospod dr. Albin Ogriš** z gospojo Mašo Gmachovo iz Prage. Bilo srečno!

* **Smrtina kosa.** V četrtek ponoči je na porodu umrla učiteljica ga. Milka Lavrenčič, soproga učitelja in neumornega sokolskega delavca Lavrenčiča v Mariboru. Z njo se je preselil v vsemirje tudi njen novorojeni sinček.

* **Razpuščeno društvo.** Deželna vlada za Slovenijo je razpustila društvo «Ledin» v Trbovljah iz državnih interesov. Društvo «Ledin» je bilo komunistično.

* **Hotel pri sv. Janezu ob Bohinjskem jezeru** je — kakor se nam poroča — v polnem obratu. Leži dobro uro hoda od postaje Bistrica-Bohinsko jezero ob vzhodnji najlepši obali divje romantične jezera. Vozovi pri vsakem vlaknu na postaji ali v vasi Bohinjska Bistrica. Gostom tega najlepšega in najmodernejšega opremljenega alpskega letovišča je za primerne cene na razpolago: 40 sob z razgledom v gozd, na park ali na jezero,

prvovrstna hrana in prebivalstvo, kopalnice, čolni za vožnje po jezeru. Poštni, brzovozni in interurban telefonski urad v hiši. Krasni izprehodi v bližnji in daljni okolici; izleti k Savici, k sedmerim triglavskeim jezerom, na Triglavsko pogorje itd. Dopisi in vprašanja naj se naslovi na upravo, ki bo vsako željo točno vpoštevala.

* **Pravoslavna služba božija v Ljubljani.** Dana 29. maja i 3. juna o. g. održaće se pravoslavna služba božija u vojničkoj kapeli u Belgijskoj vojarni u 10. predpodne.

* **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** V dobi od 15. do 21. maja se je v mestni občini ljubljanski narodilo 25 otrok, umrlo pa je 9 moških in 7 žensk, skupaj torej 16 oseb. Umrlo je 5 oseb za jetiko, 1 vled zastrupljenja, 1 vled nalezljive bolezni, 1 vled možganske kapi, 1 za rakom 3 vled smrtnih poškodb in 5 vled drugih naravnih smrtnih vzrokov. En vojak je v tem času obolel na škerlatinki.

* **Premog za Ljubljano.** Stranke, ki imajo izkaznico B bivše ubožne akcije, dobo premog na nakaznice mestnega magistrata in sicer 100 kg za 10 kron v naslednjem redu: v pondeljek dne 30. maja stranke z začetno črko O, P, R, S, S in v torek dne 31. maja one z začetno črko T, U, V, Z in Z.

* **Ustrelil se je v svojem stanovanju v Mariboru** 57 let stari stavbni svetnik Josip Polko, baje zaradi neozdravljive bolezni. Zapustil je ženo in petero otrok.

* **Polzkušen samomor.** V četrtek je v samomornem namenu radi družinskih preprirov izpila steklenico karbolove kisline poročnikova soproga E. C. v Mariboru. Prepeljali so jo takoj z rešilnim vozom v bolnico, kjer so ji izprali želodec in ji tako rešili življenje.

* **Usoda ruskega begunca.** Z mariborskim popoldanskim vlakom so danes pripeljali v Ljubljano na opazovalni oddelk bolnice ruskega kapetana Vladimirja Germanoviča pl. Rosenberga v svrhu opazovanja. Svoječasnje je njegova afera na glavnem mariborskem kolodvoru vzbudila veliko pozornost, ker je s sabljo napadel stražnika.

* **Stekel pes** je ugriznil v Skofji vasi pri Celju gostilničarjevega sina Lenarta Canka. Prepeljali so ga v Pasteurjev zavod v Zagreb.

* **Roparski umor v Pekrah.** V noči od četrta na petek je bil na veleposestvu inž. Reiserja v Pekrah izvršen zavraten umor. Nekdo se je splazil ponoči v sobo oskrbnika Bogomira Kolencu, ki je že spal in ga spečega umoril, nato pa se polastil 13.000 kron denarja. Oskrbnika so našli šele jutraj mrtvega v postelji. V istem času je izginil iz veleposestva lovodja Josip Kren, ki je osumljen umora ker je natančno poznal razmere.

* **Izročil je bil sodišču v Ljubljani** danes dopolne delavce Albert Schlegl, rodom iz Sturij pri Ajdovščini, 16letni mladenci, ki je, kakor trdi, pobral v gostilni «Pod skalco» v Kamniku denarnico, oziroma papirnati zavitek s 95.000 kronami gotovine, last lesnega trgovca Frana Trobčevskega iz Vrhopolja pri Kamniku. Ta denar si je Schlegl že 14. t. m. prilastil in je potem ves čas zelo razpisno živel. Nabil si je raznih predmetov, med drugim veliko svetinjo Matere božje da bi ga varovala pred orožniki in zasledovalci. Pri

* **Tatvine v Ljubljani.** V sredo ponoči je stražnik Jernej Semič v Spodnji Šiški aretirat hlapca Karla Gorencu, ki je nesel sodček ruma, vreden 3500 kron, ki je bil ukraden tvrdki Bolaffio. Tvrdka je sedaj ugotovila, da so se v zadnjem času dogajale velike tatvine spirita, ruma in drugih žganih pijač. — V tovarni Dragotina Hribarja na Zaloški cesti je bilo aretiranih več oseb, ki so kradle nogavice in jih potem dalje prodajale raznim strankam v Udmatu. Samo dve v tovarni zaposleni osebi, med njima je bila ena že nad 20 let, sta vzeli za 5100 kron raznih nogavic. — Zidarja Francetu Žužmanu je bilo na stavbišču g. Jesiha na Rudniku ukradeno med delom 920 K. kolo. Tat je neznani.

Težka avtomobilska nesreča pri Mariboru

EDEN MRTEV, VEČ RANJENIH.

Maribor, 27. maja.

Na Telovo je bil v Mariboru krasen, sočni dan. Prebivalstvo se je deloma udeležilo velike veselice v vojni realki, deloma pa odšlo na izlete v okolico. Med temi je bil tudi šofer razmejivne komisije v Mariboru Mikl, ki je brez dovoljenja vzel avtomobil komisije in se odpeljal k njim po cesti proti Zgornji Kungoti. Tu so ga pričakovali šofer Puch in še okoli 10 izletnikov, ki so se potem vsi odpeljali proti Svečini. V Svečini se je družba ustavila in potem veseljačila po gostilnah. Ob 9. zvečer so se vsi precej vinjeni vračali v Maribor. Ko je prišel avtomobil na most ki vodi preko potoknega jarka pri Svečini, je šofer vozil tako neprevidno, da je zadel v most in je avtomobil v trenutku zdrčal v pet metrov globoki potok. Posledice so bile strašne. Pzavnik finančne straže Klasine je obšel na mestu mrtev. Matjaž Trinkaus iz Zgornje Kungote je bil težko ranjen, ostali pa so dobili manjše poškodbe na rokah in nogah. Mikl, ki je bil le lahko ranjen, je po nesreči pobegnil. Najbrže je šel čez mejo. Trinkausa so z rešilnim vozom prepeljali v bolnico. Razmejivna komisija je takoj, kakor hitro je izvedela, kaj se je zgodilo, poslala na kraj nesreče nekega majorja, da izvrši preiskavo. Avtomobil se nahaja še vedno v potoku.

Naša država pridela toliko vina, da more veljati tudi glede vina kot izvozna država. Kot država, v katero bi mogli uvažati vino, pride v prvi vrsti v poštev Češkoslovaška. Za izvoz vina v Češkoslovaško se je nedavno započela že večja akcija, ki je imela — kakor čitamo v listih — nekoliko uspeha, in sicer se je izjavilo nekaj čeških vinskih tvrdk, da bodo uvažale čim več vina iz Jugoslavije, kar seveda ne pomeni mnogo.

Da bi se zaščitilo naše vinogradništvo in naša pivovarska industrija ter s tem povečal konsum domačih pijač, je naša vlada zabranila uvoz piva iz Češkoslovaške in drugih držav. Bilo je vsled tega nevarno, da bi češkoslovaška vlada odgovorila na to s prepovedjo uvoza naših vin. Nekateri listi so že poročali, da se je to zgodilo. Vendar pa to ni resnica, kajti češkoslovaški konzulat v naši državi so dobili nalog, da vesti o prepovedi uvoza našega vina v Češkoslovaško dementirajo.

O priliki obiska gospodarske razstave v Pragi so se sestali naši vinogradniki s češkoslovaškimi vinarskimi činitelji, da se domeni, kako bi se odstranile težkoče, ki ovirajo izvoz našega vina v Češkoslovaško. Razgovor je vodil naš praški generalni konzul Bradanovič. Višji vinarski nadzornik v Ljubljani Bohuslav Skalický je opisal razmere vinogradništva v Jugoslaviji ter dokazoval, da našim vinogradnikom največ škodujejo sedanje neurejene razmere v vinski trgovini, ker se n. pr. vino iz Slovenije izvažajo preko Dunaja, od koder pride na češkoslovaški trg kot avstrijsko. Vinarski nadzornik za Slovaško je opozarjal na sedanji kritični položaj vinske trgovine z Jugoslavijo radi madžarske konkurence. Madžarska vina vedno bolj osvaja češkoslovaški trg, ker je njihov uvoz neprimerno lažji vsled madžarske sosedščine. Tajnik našega ministertva za poljedelstvo Milutin Stojanovič je govoril o položaju naših vinogradnikov ter povedal, da imamo za okoli milijon hektolitrov nadprodukcije vina, ki je pripravljeno za izvoz. Iz Hrvaške in Banata je lažje uvažati v Češkoslovaško, nego iz Dalmacije, odkoder se mora izvažati preko Trsta, pri čemur nam dela Italija največje težkoče. Stagnacija v vinski trgovini povzroča neurejene prometne razmere, nestalna valuta in v veliki meri visoka izvozna pristojbina po 100 dinarjev pri hektolitru. Z Avstrijo vinska trgovina ne more uspevati radi nizke avstrijske valute. Računati moramo torj le na Češkoslovaško in Nemčijo. Jugoslavija mora dati prednost onim državam, ki nam morejo dati za vino razno drugo blago, predvsem vsakovrstne stroje.

Upajmo, da bo imel ta razgovor uspeh. Toda pri vsem tem ne smemo pozabiti, da naša vina na inozemskem trgu ne morejo konkurirati z drugimi vini, ker so predraga. Ravno vsled previsokih cen si Češkoslovaška nabavlja rajše cenena italijanska, francoska in madžarska vina. Treba bo pač v cenah nekoliko popustiti. Poleg tega pa bo morala tudi naša vlada z vsemi sredstvi priskočiti na pomoč, da dobijo naši vinogradniki svoj trg, kajti tudi izvoz vina bi v veliki meri pomagal naši trgovinski bilanci iz pasivnega stanja.

— **Ljubljanski trg.** Glede mesa vseh vrst ni pomanjkanja. Na kvaliteto in snaznost gorko vreme neugodno vpliva. Padanje cen spekerijskemu blagu visoki kurz lire zelo ovira. Importiranih črešenj je na trgu dovolj: povprečna cena 22 K za kg. Ker se je več pošiljatev črešenj pokvarilo, so bile posamezne tvrdke prisiljene prodajati jih po 5 do 8 K kg vzlic mnogo višjim nakupnim stroškom. Zelenjava, posebno glavnote solate, je na trgu zelo veliko. Cena je še razmeroma visoka, 3 K za glavo. Zastojanje blaga bo povzročilo padanje cen. Čretični trg je zelo živahen. Glede mleka se krije sedaj vsakdanja potreba. Jajca se plačujejo še vedno po 1 K 80 vin. za kos. Tvrdka Stacul bo prodajala odslej naprej v svoji prodajalni v Selenburgovi ulici popolnoma sveža, rahlo počena jajca po 1 K 90 vin. kos.

— **Obrtniki, trgovci, obrati itd.** se zadnjič opozarjajo, da poteče rok za prijavo obrata in delojemalcev za volitev predsednikov v trgovsko sodišče dne 31. maja. Zamudnikom se bo naložila občutna globa. Tiskovina za prijavo, ki stane 1 K, se dobi v mestni posvetovalnici na magistratu.

— **Ukinjenje carine na izvoz celuloze, kavstične in jedline sode.** Ukinjena je po odredbi finančnega ministra carina na izvoz celuloze, kavstične in jedline sode.

— **Naša trgovinska agencija v Passau.** Minister trgovine je dovolil, da se v Passau ustanovi naša trgovinska agencija. V to svrhu je podelil koncesijo dr. Lazi Bugariču, tajniku Uduženja izvoznikov. Trgovinska agencija v Washingtonu se je ukinila.

— **Produkcija premoga v Bosni narašča.** Bosenski premogovniki so v mirovni dobi donosali 80 do 85 tisoč vagonov premoga. V preteklem letu je znašala produkcija 83.797 vagonov, leta 1919 64.445 vagonov, letos pa znaša že mesečna produkcija 9000 vagonov, tako da je pričakovati, da doseže letos preko 100.000 vagonov. Bosna sama potrebuje zase mesečno samo 6000 vagonov, ostalo pa se izvažajo v druge dele naše države.

— **Tvornica Godjevac v Beogradu** za izdelovanje gospodarskih strojev in drugih železnih izdelkov, ki je bila med vojno porušena, je sedaj zopet toliko popravljena, da počne že v kratkem obratovati. V kompanijo je stopil tudi znani inž. Tomić.

— **Zaščitanje rudarskih plač na Hrvaškem.** Zveza industrialcev v Zagrebu je razposlala listom sledečo objavo: Kakor znano, se nahajajo mnogi naši premogovniki že več mesecev v težkem položaju zaradi tega, ker premog zaostaja vsled splošne stagnacije naše industrije, a izvoz se doslej še ni omogočil. Nekaj malih premogovnikov je popolnoma ustavilo delo, mnogi drugi pa so omejili obrate na eno tretjino ali petino, tako da je preko 2500 rudarjev prišlo ob delo. Rudarska sekcija Zveze industrialcev je predlagala zato splošni delavski zvez, naj se temeljne plače rudarjev, določene v kolektivnem dogovoru oktobra l. l. znižajo na temeljne plače, določene v kolektivnem dogovoru aprila 1920. O tem predlogu so bili obveščeni tudi rudarji v posameznih premogovnikih. Rudarji v premogovnikih Ladanja dolnja, Golubovac, Ivanec, Krapina itd. so ta predlog sprejeli, dočim so zastopniki Splošne delavske zveze izjavili, da bi mogli pristati na znižanje temeljne plače za 10 odstotkov. Ker je vprašanje temeljne plače že rešeno v vseh premogovnikih, razen v premogovnikih Concordia d. d. in Pitomača, je rudarska sekcija prepustila tema premogovnikom, da uredita rudarske plače po prostem sporazumu s svojimi delavci.

— **Brzovozna železniška zveza z Madžarsko.** Ministrski svet v Beogradu je odobril sporazum, dosežen med našimi in madžarskimi delegati na železniški konferenci, ki se je vršila prejšnji mesec v Subotici. Po tem sporazumu je vstopavljen direktni železniški promet z brzovlaki med Beogradom-Budimpešto ter Zagrebom-Budimpešto. Ti brzovlaki začnejo voziti 1. junija.

— **Brzovozno zvezo Pečuh-Osijek-Beograd** vzpostavi 1. junija ravateljstvo državnih železnic.

— **Mestne hranilnice se ustanove** v smislu sklepa občinskega zastopa v Koprivnici na Hrvaškem in v Subotici. Subotička občina bo v svrhu dobave kapitala za hranilnico prodala 3500 orlov občinskega sveta.

— **Krausov paromlin v Osijeku** je prešel v last paromlina v Zagrebu, I. hrvaške štedinone. Trg. obrtne banke in Anglobanka.

— **Uvoz francoskih in italijanskih vin v Češkoslovaško.** Češkoslovaško trgovinsko ministertvo je dovolilo vsem trgovcem brez razlike uvoz vina v steklenicah iz Francije in Italije.

— **Sejem v Poznanju.** Poljsko poslaništvo v Beogradu je poslalo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani nekaj izvodov prospekta za semenj v Poznanju, ki se vrši od 28. maja do 5. junija 1921. Zbornica opozarja interese, da so jim prospekti na razpolago. Prijave za sejem sprejema poljski generalni konzulat v Zagrebu, Boskovičeva ulica 2/1, kjer se dobijo vse informacije.

— **Mednarodni vzorčni sejem v Padovi** se bo vršil v prvi polovici meseca junija. Razstavljeno bodo proizvodi vsakovrstne industrije iz vseh držav in tudi kolonij-ski proizvodi. Prospekt semnja je na vpogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— **Zadrška luka se preuredi.** Italijanska vlada je dovolila kredit v znesku 1.900.000 lir za popravilo in preureditev zadrške luke. Poprave pri tej luki so se bile začele že v stari Avstriji, a so se za časa vojne ustavile. Sedaj se bo delo nadaljevalo na podlagi načrta, ki ga je izdelala pomorska oblast v Trstu.

— **Krivo žigosane madžarske novčani.** V prometu se pojavljajo že dolgo časa krivo žigosane madžarske novčane. Najprej so jih opazili na Dunaju, vsled česar so postali dunajski denarni zavodi zelo previdni v sprejemanju madžarskega denarja. Nedavno je neka dunajska banka poslala v Budimpešto za 100 milijonov krivožigosanih madžarskih novčanec. Avstro-ogrška banka je izjavila, da jih začenja s 40odstotnim odbitkom. V Budimpešti in na Dunaju so zaradi ponarejanja živog zaprli več oseb.

— **Nezaposlenost trgovinskega brodivja** je zaradi krize v industriji in trgovini vedno večja. Tako je dosegla tonaža nezaposlenega brodivja v Angliji že dva milijona ton. Minuli mesec je bilo za 500.000 ton ladijskega prostora odpovedanih naročil, a za 350.000 ton se je prošila odgoditev izvršenja. Zaradi nezaposlenosti brodivja in odpovedi naročil je nezaposlenost delavstva zelo narasla. Te razmere imajo tudi za posledico, da so cene brodivov zelo padle.

— **Položaj na ameriskem trgu bakra.** Današnja produkcija bakra v Ameriki znaša komaj 20 odstotkov normalne produkcije. Cena ameriškega bakra je padla na okoli 13 centov en funt (455 g). Razširjeno je mnenje, da se tako nizka cena ne bo dolgo držala in da bo zopet zrastle.

— **Ruski gospodarski problemi.** Moskovska «Pravda» prinosa govor, ki ga je imel Krasin v najvišjem gospodarskem svetu. Krasin je izjavil, da se delo ruskih trgovinskih zastopstev v inozemstvu več ne ovira in da so padli zadnji ostanki gospodarske blokade. Za uvoz ni nobenih omejitev več, vendar pa je

vprašanje razvoja ruskega blagovnega prometa odvisno od možnosti čim večjega izvoza. O tem pa se je izrazil Krasin zelo pesimistično. Rusija sicer lahko izvažala mnogo lesa in nafte, a lanu, konoplje, ščetin itd. pa le malo. Nadaljnji razvoj trgovine je popolnoma odvisen od dovolitve inozemskega kredita. Krasin pravi, da bi bil potreben kredit 300 milijonov funtov sterlingov. V slučaju dovolitve kredita je Rusija po Krasinovi izjavi pripravljena, se pogajati glede priznanja ruskih predvojnih dolgov Francije.

— **Novo podjetje za popravo lokomotiv na Dunaju.** V petek je bil v prostorih Splošnega avstrijskega kreditnega zavoda za poljedelstvo (Allgemeine Bodenkreditanstalt) ustanovni občni zbor Delniške družbe «Lenz» za popravo lokomotiv. Nova družba ima 50 milijonov kron delniške glavnice, razdeljene na 250.000 delnic po nominalnih 200 kron. Po ustanovnem občnem zboru je bila seja upravnega sveta, v kateri je bil izvoljen za predsednika ravnatelj dr. Guenther, za podpredsednika pa Max Feilchenfeld in ravnatelj Rudolf Steiner.

— **Zaloga bombaža v Zedinjenih državah.** V tednu od 7. do 14. t. m. se je prodalo 136.000 bal bombaža proti 110.000 v tednu od 1. do 7. t. m. in 25.000 v odgovarjajočem tednu prejšnjega leta. Doma se je uporabilo meseca aprila 400.000 bal proti 438.000 balam v mesecu marcu in 568.000 balam v aprilu lanskega leta. Izvoz je znašal v aprilu 330.000 bal proti 375.000 v marcu in 546.000 v aprilu lanskega leta.

Borza 27. maja

Zagreb, devize: Berlin 208 — 209,50, Milan 686 — 688, London 506 — 507, Newyork 126 — 127, Praga 187 — 188, Dunaj 22,25 — 22,30, Pariz 1088 — 1090, Budimpešta 56,50. Valute: dolar 123,50 — 125,50, avstr. krone 22,50, rublji 50 — 53, češko krone 190 — 195, franki 1075, napoleonori 424 — 425, marke 213 — 215, leji 216, lire 665 — 675. Blagovna borza: moka nularica 1535, moka za kuho 1390, koruza 455, oves 455, vse franko Zagreb.

	denar	blago
Hrvatska eskomptna banka	685	645
Ljubljanska kreditna banka	895	900
Jugoslavenska banka	420	425
Slavonia	870	
Trgovsko-obrtna banka	362	360
Jadranska banka	1975	2090
Prašteditona	4580	4900
Banka Brod ra Savi	458	
Gutman	1100	1150
Srpska banka	710	710
Narodna banka	575	575
Elsploatacija drva	1700	
Slovenska eskomptna banka	530	580
Narodna šumska industrija	590	630
Banka za Primorje	900	
Gorania	550	630
Rečka pučka banka	385	400

Beograd, valute: dolar 31,50 — 31,70, franki 269 — 270, leji 55,75 — 55,85, levi 39 — 39,50, marke 53,50 — 54, češke krone 46 — 46,50, avstr. krone 5,50 — 5,60, napoleonori 104,50 — 105,50. Devize: London 126 — 126,50, Pariz 270 — 273, Zeneva 565 — 570, Praga 46,75 — 47, Dunaj 5,50 — 5,60, Berlin 52,50 — 53, Milan 171 — 172. Efektivna Narodna banka SHS. 2890 — 2830.

Dunaj, devize: Zagreb 440 — 442, Beograd 1758 — 1778, Berlin 924 — 930, Budimpešta 236 — 239, Bukarešta 950 — 960, London 2237,50 — 2257,50, Milani 3065 — 3085, Newyork 569 — 573, Pariz 4827,50 — 4867,50, Praga 841 — 847, Sofija 682,50 — 692,50, Varšava 56,50 — 58,50, Curih 10,100 — 10,150. Valute: dolarji 563 — 567, levi 660 — 670, marke 932 — 938, funti 2210 — 2230, francoski franki 4805 — 4845, dinarji 1758 — 1778, leji 935 — 945, švic. franki 10,050 — 10,100, češkoslov. krone 840 — 846.

Praga, devize: Berlin 110,25 — 111,75, Curih 1208,50 — 1211,50, Milan 366 — 368, Pariz 578,50 — 581,50, London 267,50 — 269,50, Newyork 67,25 — 69,25, Beograd 214 — 216, Bukarešta 113,50 — 114, Sofija 80,50 — 81,50, Dunaj 11,475 — 12,475, Varšava 5,75 — 6,75, Zagreb 53,25 — 54,25, Budimpešta 27,50 — 28,50. Valute: marke 110,25 — 111,75, švic. franki 1206,50 — 1206,50, lire 363 — 365, franc. franki 575,50 — 578,50, funti 265,50 — 267,50, dolarji 66,75 — 67,75, dinarji 208,56 — 210,50, leji 111,25 — 112,75, levi 77,70 — 77,78, avstr. žig. krone 11,475 — 12,475, poljske marke 5,75 — 6,75.

Curih, devize: Berlin 2,10, Newyork 563, London 22,07, Pariz 47,45, Milan 30,20, Praga 8,20, Budimpešta 2,425, Zagreb 4,50, Bukarešta 9,55, Varšava 0,57, Dunaj 1,375, avstr. žig. krone 1,02.

Vremensko poročilo

Ljubljana 206 m nad ravnjem

Dan	Čas opazovanja	Temperatura zraka v soncu	Temperatura zraka v senci	Temperatura vode v m	Veljavni	Noba	Naravnost
27. maj	7. ur	22,9	15,1	15,1	sl. jrbh.	v. obl.	
	14. ur	23,8	24,7	18,2	sl. jrbh.	v. obl.	
	21. ur	22,9	18,2	18,2	sl. jrbh.	v. obl.	

Srednja dnevna temperatura 19,7, normalna 13,3. Vremenska napoved: v. lepo lak. nevihte. Senca vzhaja ob 4:12 zahaja ob 19:42.

Zena in zakon

Splošno je znano, da so oženjeni možje veliki reveži. Oni, ki nimajo dovolj avtoritete, da bi misljenje svoje žene podredili lastni individualnosti, so izpostavljeni največjim mukam. Taki možje žive moškega bitja nevredno življenje. Življenje jim je pravi peklo, v katerem žena zvesto kusi pod kotlom, kjer se kuha ubogi mož v razbeljenem olju.

Pa pustimo te splošne opazke, ki so tako dokazane, da jih ne morejo ovržeti malenkostne izjeme zakonskega življenja. Preidimo rajši na konkretno pojlo. Pomenimo se nekoliko o sodobnih ločitvah zakona in o vzrokih, ki vodijo do teh dejanj.

Razlogov za ločitev zakonov je mnogo. Če bi se komu posrečilo napisati zgodovino o ločitvi zakonov, bi ustvaril delo izredne vrednosti. In še kaj več. Mož bi na mah in pošteno obogatel in nihče ne bi mu mogel očitati verižniških intencij.

Obdelali bomo le par slučajev, v katerih je dokazano, da ne morejo tisti spiritus, ki je vedno kriv nesoglasja med zakonci.

Newyorški trgovec s svilo Macdonough je splošno znan in zelo cenjen človek. Pred nekoliko leti se je oženil z dekletom, ki se mu je videlo sila po božno. Nevesta je redno hodila v cerkev in zvesto opravljala verske dolž-

nosti. Vsi so jo imeli za izredno po božno dekle, iz katere se bo razvila idealna žena in mati.

Toda glej! Nobena reč ni na svetu tako trdno zasidrana, da bi mogla vedno ostati na mestu. Tudi verni ljudje se izneverijo svojim idealom. Iz njih postanejo čisto največji neverniki.

Z našo nevesto, ki je obetala postati idealna zakonska družica, se je do pike tako zgodilo. Kmalu po poroki je žena povedala možu, da ji je njena in njenega moža vera postala nesimpatična. Cerkev da jo odbija. Zato hoče poskušati drugod; in res, prestopila je v drugo cerkev. Mož tudi. (Tako ji je namreč bil vdan, da bi bil zanjo žrtvoval pol svojega življenja.) Ali glej! Trgovčeve žene tudi nova vera ni zadovoljila. V njej se ni počutila srečno in zadovoljno. In izstopila je tudi iz te cerkve, ter se priglasi v neko sekto verskih fanatikov čisto druge smeri. Pa tudi to ji še vedno ni zadostovalo. Iz sekto fanatikov je prestopila zopet v novo cerkev, katere občani so neli izrazito spiritistične tendence.

Mož se je naposled verske norosti svoje žene naveličal. Prosil jo je in zahteval od nje, naj že enkrat konča s svojimi verskimi budalostmi. Žena pa se mu je začela postavljati po robu. On da ji bo prepovedoval, kar smatra sama za pametno postopanje? Nikoli! In začeli so se v hiši prepiri. Kreg je nastal. Mož je kmalu uvidel, da ga je

žena pripeljala v peklo. Ker se je pa še zavdal, da hodi po zemlji, je šel na sodišče in vložil tožbo za ločitev zakona.

Zena je divjala. Kaj da sme mož biti napram ženi tako nesramen in zahtevati ločitev zakona, če ona prestopa iz vere v vero? Sodišče je reklo, da. Utemeljilo pa je razsodbo s tem, da je žena s svojim nespametnim početjem oropala moža duševnega miru, radi katerega se je baš oženil. In šla sta mož in žena po novi poti. Sodniki pa so postavili pravilo, da sme zahtevati ločitev zakona vsak mož, katerega žena je dvakrat menjala vero.

V Angliji in Ameriki je v zadnjem času silno naraslo število tožb za ločitev zakona. Žene vpijejo, da so možje postali nesramni. Pogledimo dejstva, da uvidimo, če je njihova tožba upravičena.

V Londonu je zahtevala ločitev zakona soproga industrijalca Collmanna. Omožila se je leta 1911. Tedaj je bila 19 let stara. Tej ni bilo povsči obnašanje moža. Mož se je namreč ves čas ni dotaknil... Kot razlog za ločitev zakona navaja mlada žena, da mož ni vršil zakonskih dolžnosti, da pa je kljub temu bil nanjo ljubosumen. Collmann je hodil pridno po lovih, streljal divjačino, izostajal z doma in sploh zanemarljivo svojo ženo. Ko je ona nekoč odpotovala na Škotsko, mu je v brk povedala, da jo veseli, ker se ga bo

za nekaj časa iznebila. Mož sveda ni bil tako podel kot ona in je radi tega ni tožil za ločitev zakona. Ona pa je vsak dan skakala čez ojnice. Ker je mož kljub temu ni zapodil od sebe, je bila ona, ki je vložila tožbo za ločitev zakona. Tudi dokaz, kdo povzroča, da postane zakonsko življenje nezno!

Tretji slučaj, v katerem se zahteva ločitev zakona v ameriškem vele mestu, pa je sledeči:

Predsednik neke ameriške banke je tožil svojo ženo za ločitev zakona. Tožbo je podprl z dokazi, da mu je žena nezvesta. Otrok, ki ga je žena rodila, ni bil njegov sin, temveč dete nekega indijanca!

Ko je prišel slučaj pred sodnijo, je bil pozvan tja tudi osteopat dr. Russell, ki je izjavil, da otrok ni sin belokozca. Mati otrokova je ob teh besedah omedlela. Ko je zopet prišla k zavesti, so je razprava nadaljevala. Zdravnik je povedal, da mu je dama sama priznala, da njen mož ni oče njenega otroka. In kljub tej izpovedi si je žena vseeno upala omedlel! Ko je indijane, otrokov pravi oče, doznal za obravnavo, je pozval belokozca na dvoboje. Ob tej priliki žena ni omedlela.

In tako dalje. Kadar gre za ločitev zakona, je žena vedno nedolžna, ko se pa izkaže, da je bila kriva, omedli. Prefrigana taktika. Samo, da pred strokovnjaki nič ne zaleže. Žena je na koncu

koncev vendar tisto bitje, ki človeku zagreni življenje, kadar si ga mož začeli v najčistejši formi.

Eden, ki ve.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Drama:

Sobota, 28., Hauptman: «Elga». Red R. Nedelja, 29., Scribe: «Kozarec vode». V prid Udruženja gledal. igralcev. Izve: Pondeljek, 30., Scribe: «Kozarec vode». Reg E.

Opera:

Sobota, 28., Weingartner: «Vaska Polca», Pieretin pajčolan». Red C. Nedelja, 29., Parma: «Zlatorog». Po znižanih cenah. Izve: Pondeljek, 30., zaprto.

ALI STE SI OGLEDALI ŽE XIX. UMETNIŠKO RAZSTAVO V JAKOPIČEVEM PAVILJONU?

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutru“

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeva ulica št. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuj in Brežicah.

Delniška glavnica

K 50.000.000.—

Rezerve okrog K 45.000.000.—

Se priporoča za vse v njeno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valút in dovoljuje

vsakovrstne kredite.

Čekovni račun v Ljubljani št. 10.509.

Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.

Telefon št. 261 in 413.

Bivši sluga, mlad fant, prosi istotake službe. — Ponudbe na upravo „Jutra“.

Mebirano mesečno sobo išče inženir s soprogo brez dece. Visokost najemnine postranska stvar. — Ponudbe na hotel Tratnik, soba 10, inženir A. P.

Kmetovalci, pozor!

Velike uspehe dosežete pri prasičih, govedih itd., ako primate krmi redni prašek REDIN, lekarnarja Piccolija v Ljubljani. 637 25-10A

Kupi se stara, dobro ohranjena decimalna tehtnica

za težo 700 do 800 kg. Ponudbe z navedbo cene pod „Tehtnica“ na upravo „Jutra“.

Posojila v znesku

K 90.000

išče posten, podjeten obrtnik proti dobrim obrestim in vknjižbi na posestvo. Cenjene ponudbe na upravnstvo „Jutra“.

Miša Ogrisova, roj. Gmachova
Dr. Albin Ogris
poročena.
Praga. Ljubljana.

Zaročencem

se priporoča, predno kupijo pohištvo

razstavo

in zalogo pohištva

spalnice, jedilnice, sobe za gospode, kuhinjske oprave, dekoracije, podobe in dele

vse prvovrstno lastno delo po najnižjih cenah.

E. Zelenka
Maribor, Solska ulica.

Zdravilna zelišča, lubje, korenine,

kot lipovo ovetje, bezgovo ovetje, tršljikovo lubje, borovnice itd. kupujemo po najvišjih dnevnih cenah. Natančna navodila o ravnanju z zdravilnimi zelišči brezplačno na razpolago. Išemo agilne zastopnike za vsaki večji kraj Slovenije. — Ponudbe na „HERBA“, zadruga za izkoriščanje zdravilnih zelišč, z o. z. v Zagrebu, Palmotićeva ul. 10.

RAZGLAS. Izvozna družba IMPEKS v Ljubljani

je ustanovila svoje podružnice, in sicer:

1. Novi-Sad, za nakup žita in prasičev;
2. Dunaj, Obere Donaustrasse 17, za prodajo zlasti žita, živine in mesnih izdelkov ter za nakup vseh industrijskih potrebščin v Avstriji in Nemčiji;
3. Ekspoziture v Berlinu, Trstu in Boznu, za prodajo živine in mesa.

Za zastopstvo so na razpolago jugoslovanski trgovini in industriji za komisijonalno prodajo in nakup proti mali proviziji. Vse te posle bodo izvrševale te organizacije najvestnejše in najsolidnejše.

Naznanilo.

Br. sokolskim društvom naznanjam, da imam v zalogi vse sokolske potrebščine po predpisih Jug. Sokol. Saveza, za člane, članice in ves naraščaj: kroje, telovadne obleke, čevlje itd. Cenik na zahtevo zastoj. Prosim pa br. društva pri vseh naročilih poslati denar naprej.

P. Capuder, Vidovdanska cesta 2
(prej Radečkova cesta).

Gramofone, plošče, godbene avtomate, igle, peresa, posamezne dele

edino pri tvrdki 562 48

A. RASBERGER

Ljubljana, Sodna ulica 5.

Mehanična delavnica za vsa popravila in druge precizne mehanike.

DELNIŠKA TISKARNA

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 16.

Izdeluje vsakovrstne tiskovine za urade, trgovce in obrtnike, družta, zasebnike. Knjige, brošure, časopise. Točna izvedba, zmerne cene. Zaloga uradnih tiskovin za okrajna glavarstva

Umetniške tiskovine, barvotiske vseh vrst izoršuje tiskarna, ki je opremljena z vsemi najmodernejšimi stroji, pripravami in tehničnim materijalom, najhitreje in dovršeno strokovnjaško

LASTNA KNJIGOVEZNICA

izoršuje knjigoveška dela od najpriprostejše do najfinejše vrste

Kupim novo ali dobro ohranjeno kompletno bandžago in cirkularko.

Ponudbe na dr. Fran Jenko, Ljubljana, Krekov trg št. 10, I. nadstr., desno.

Pripravljalni odbor „Kočevske trgovske in industrijske banke, d. d. v Kočevju“ razpisuje

službo bančnega ravnatelja

ki mora biti verziran v vseh bančnih poslih in trgovskem poslovanju. Ponudbe je poslati

do 15. junija t. l.

obenem s popisom dosedanjega službovanja in zahtevkom plače na zgornji imenovani odbor. V ponudbi naj se navede čas, s katerim bi ponudnik mogel nastopiti svoje mesto.

Za ravnatelja banke je preskrbljeno lepo in udobno družinsko stanovanje.

!! Kupujte nove knjige !!

Tiskovne zadruge:

D. Fajgel, Tik za fronto. Zbirka črtic, ki popisujejo dogodke v Gorici po izbruhu vojne med Italijo in Avstrijo 1915. Broš. 36 K, po pošti 2-80 K več.

A. Novačan, Voleja. Drama. Broš. 28 K, vez. 36 K, po pošti K 2— več. Shakespeare-Zupančič, Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, po pošti K 280 več.

Ilka Waschtetova, Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. 40 K, po pošti K 2— več.

Fr. Veber, Uvod v filozofijo. Pota in cilji, 3.—4. zvezek. Cena 72 K, po pošti 3-40 K več.

Knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

St. 11.433.

ref. X.

Razglas.

V zmislu § 53. občinskega reda razglasa mestni magistrat, da so računski sklepi mestne občine ljubljanske za upravo dobo 1919/20, in sicer:

mestnega zaklada,
ubožnega zaklada,
zaklada meščanske imovine,
mestne pehotne vojašnice,
mestne klavnice,
mestnega vodovoda,
amortizacijskega zaklada mestnega loterijskega posojila,
mestne elektrarne,
mestne plinarne,
mestnega pogrebnege zavoda,
mestne zastavljavnice,
mestne priprege in ustanovnega zaklada

dogotovljeni ter bodo občanom 14 dni, t. j. od 27. maja do 10. junija 1921, v prostorih mestnega knjigovodstva na vpogled.

O pravočasno vloženi ugovori bo razsojal občinski svet.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 23. maja 1921.

Pivovarna „UNION“ Ljubljana-Spodnja Šiška

priporoča svoje izbrano pivo v sodnih in steklenicah. Dobe se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska piča zelo priporočljive. 43 52

Telefon št. 211. Brzjavni naslov: Pivovarna, Ljubljana.